

Aleksandar Milenković**MIRKO OGNJANOVIĆ, Print–posteri (slike)**

Umetnička galerija Stara kapetanija, 19. 09 – 1. 10. 2006.

Ziveti u sadašnjem vremenu zaista nije lako. Ne samo stoga što aktuelne egzistencijalne uslovljenosti zahtevaju krajnji napor individue da opstane u materijalnom, ekonomskom i političkom svakodnevlju, već i zato što se svakog dana suočava sa silesijom novih stvari i stvari, sa inovativnim tokovima i novim pogledima na svet. Ma koliko da nam se čini da je materijalni aspekt svakodnevce najteže podneti, suočavamo se sa još težim bremenom. Zapravo, sve navedene okolnosti i presije koje savremeni čovek trpi ima svoju posledicu u sferi psihogenog, mentalnog, emocionalnog i u krajnjoj konzekvenci – inteligibilnog!

Zajednički imenitelj opisanog stanja je sadržan u pojmu STRESA koji podiže tenzije do neviđenog stepena razornosti ljudskog habitusa, da bi istovremeno rastavljao na "proste činioce" sve kulturološke i civilizacijske sastojke Homo sapiensa. U takvom društvenom mizanscenu nije lako očuvati tradicionalne kriterijume koji su u svim oblastima življenja definisali kanone, uzanse, pravila i, samim tim, oblikovali društvene sisteme i sve podsisteme.

Umetnost je u okviru takve datosti zauzimala precizno određeno mesto, a poslenici su se ponašali u skladu sa njenim postulatima, manirima i operativnim sredstvima. Vremenom je umetnost gubila svoje standardne prerogative i smisaonost koju je sadržavala tokom milenijuma.

IMAGINACIJA KROZ DIGITALNO

Druga polovina 20. veka pokazala se kobna u procesu dezagregiranja klasičnog pojma umetnosti. Poznate su sve faze i međufaze tok procesa, a nama ostaje da ovde utvrđujemo elemente koji direktno odražavaju aktuelnu situaciju. Apstrakcija je odavno legitimna, a realistički vokabilar se praktikuje u neograničenim modalitetima, u zavisnosti od kreativnog i filozofskog stanovišta autora. Ono što "instalacija" i "ready made" predstavlja u skulptoralnom arealu (u smislu ontološkog poimanja predmeta ali marginalizovanja estetskog)... to u užem slikarskom arealu predstavlja sve inovacije koje se svakim danom pojavljuju stvorene snagom imaginacije umetnika svih stilskih i idejnih opredeljenja.

Zapravo, sve te "recepture" i eksperimenti nastoje da se radikalno odvoje od klasičnih manira likovnog stvaralaštva i da, zauzvrat, demonstriraju nešto novo. To NOVO je standardna tendencija stvaralaca u svim umetničkim oblastima, a što se najbolje uočava u arhitekturi jer joj je medijum (objekt) najuočljiviji u poređenju sa ostalim likovnim disciplinama. Takva vizura na likovnu umetnost u totalu glavni je inicijum većine savremenih likovnih umetnika.

Glavna teškoća u tom rasporedu stvari je u iznalaženju sve bizarnijih likovnih tehnika i atraktivnijih tj. šokantnijih motiva. Kompjuterska, digitalna, elektronska era u velikoj meri je "krivac" što su se izražajna sredstva umetnika umnožila u neslućenom obimu. Dovoljno je ukazati na fenomenalne potencijale specijalnih vizuelnih efekata koji čak i najfantastičniju S.F. animaciju realizuje sa lakoćom. Valja priznati da nema te ingeniozne imaginacije koja bi konkurisala ad hoc elektronskim likovnim bravurama, statički ili mobilno upriličenim na ekranima. U takvom okruženju, postalo je prevaziđeno svako klasično likovno sredstvo, što predstavlja jedan od glavnih razloga za inaugurisanje tih novih tehnika.

LIKOVNOST ŠTAMPANOG TEKSTILA

Protagonisti likovne apstrakcije rutinski se izražavaju standard-

nim slikarskim tehnikama, ali su kao pretekst i tematski inicijum zadržavali predmetnost i atribut oblička. Na temu relativno nepoznatljivog motiva građena je, zapravo razgrađivana je njegova materijalnost u širokoj skali (ne)realnog. Štaviše, u stanju smo da i kreativni prosede nadrealista uvrstimo u ovu vrstu spekulacije s obzirom na to da oni svoje irealne (sirealističke) fantasmagorije grade pomoću poznatih ovozemljiskih oblička.

Danas, apstraktne kompozicije grafičkog repertoara često prononsiraju suvoparno ponavljanje istog "motiva". Određena grafička figura, organskih ili geometrijskih obrisa, crnobela ili u koloru, u ravnomernom rasporedu gradi tipični tekstilni dizajn... u smislu stare ironične žaoke – molim dva i po metra ovog platna! To je, sa druge strane, slično izlaganju, na primer, crno obojene petometarske daske ili serije od pola tuceta praznih monohromnih ramova!

U složenijim varijablama, jedan ili više krupnih otisaka (znaka, simbola, figure, broša...) vrhune nad podlogom od istorodnih ali srazmerno manjih figura. Apropos savremene prakseologije... većina kritičara neće propustiti priliku da svakoj od ovakvih hipotetično estetskih tvorevina pronađe "izvorište ideje" i da, razume se, potanko objasni publici u čemu se sastoje autorove "konotacije"!

Mašta legije autora u sferi tekstilnog dizajna omogućuje neograničene kombinacije interpolovanja osnovne arabeske sa sekundarnim tiskom, tercijskim pretiskom i... već prema tome. U sferi primenjene grafike ovakva print–spekulacija može da se nađe na dekorativnim zavesama u sastavu totaldizajna enterijera, sa motivima prilagođenim nameni i rangu reprezentativnog objekta (specijalnost maestrese tekstilnog mega–dizajna Dese Đurović!).

Ne retko, na takvim draperijama razaznajemo i krupna, pikturnalno naznačena slova koja u regularnom slogu imena, naziva ili glose grade organsku celinu sa objektom. Transparentna, vazdušasta tkanina funkcionalno zahteva pastelni tonalitet bez jakih kontrasta. Sve je i smirenom prožimanju figura (slova) i podloge, u likovnoj orkestraciji dalekoistočne manuele batika. Izloženi printovi su negde između. Likovni efekti koje zrače sa izloženih printova kategorijalno su slični sa dvema srodnim kategorijama... naravno, u sasvim drugom tematskom kontekstu i materijalu.

ELEKTRONSKI OMAŽ ZENITIZMU

Uvodna rasprava o pojavnostima savremene likovne scene u funkciji je istraživanja kreativnog pristupa Mirka Ognjanovića, u mnoštvu aktuelnih pristupa na toj sceni. Usvajajući latinsku glosu – *Beatus ille homo qui sedet in sua domo* – autor u nadrealističkom maniru jedan smisaoni realitet (poput opipljivog objekta) stavlja u službu apstraktne, ludističke tvorevine... u okviru likovne op–artističke ekspresije specifičnog porekla.

Evo dodirnih tačaka sa gore opisanim postupkom... reči i slova iste latinske glose, a raznih veličina i grafičkog karaktera, u stanju su da na podlozi projektanske grafičke dokumentacije oforme onoliko raznolikih kombinacija koliko to autor poželi. Praktično, suočavamo se sa serijom printova koji u izvesnom smislu odaju omaž zreloom Zenitizmu kao doktrinarnom korespondentu konstruktivizma i avangardnih tendencija "Bauhausa", tokom dvadesetih godina 20. veka. Ovde, naravno, sve dosledno upakovano u elektronski medij trećeg milenijuma.

Ako smo već uspeli da zaključimo da je posle violentne ali brzo posustale Postmoderne nastupila faza reinkarnacije Moderne u formi Neomoderne... u grafičkoj subdisciplini printova (postera, megapostera, bilborda, videobima i sl.) jasno uočavamo pojavu nostalgično intoniranih varijabli sa blagim ili jakim okusom Neozenitizma u kombinaciji sa tradicionalno dekorativnim Pop–art i Op–art rekvizitarijumom.

Na ovakvo razmišljanje navodi nas i selekcija Ognjanovićevih eksponata. Ovde se "libreto" izložbe mora tražiti tek implicitno, kao nusproizvod likovnog dejstva izložbe. Osim toga, može ali ne mora da bude uočeno i to da u pikturalnoj skri-valici izloženih printova–postera postoje i naznake likova–portreta koje autor mestimično udeva, e da bi bio sigurniji da će humanitet latinske glose o "blaženstvu sopstvenika kuće" biti shvaćen na pravi način. Dakle, još jedna simbiotička finta na liniji Nadrealizam – Apstrakcija – Pop–art – itd.

KATEGORIJE "HLADNIH" I "TOPLIH" OSTVARENJA

Bard domaće arhitekture Nikola Dobrović svojevremeno je obelodanio postojanje "hladnih" i "toplih" arhitektonskih objekata, nezavisno od nivoa njihovih ukupnih kvaliteta i značenja. Kada objekt dovede posmatrača u stanje spontane emocionalno–psihološke katarze to je posledica specifičnih likovnoestetskih impulsa koje objekt emituje i neobjašnjivo (da li?) opčinjava posmatrača. Radi se o upijanju kreativne energije kojoj nisu potrebni ni tumači niti prevodioci na jezik laičke mase.

Kada je reč o elektronskoj i kibernetskoj operacionalizaciji likovnoestetskog ostvarenja, tada se aktivira automatizam koji zaprečava posmatrača likovnog dela da ga usvoji na isti način na koji usvaja klasično oblikovana dela. Taj sindrom je poznat u sferi animacije projekata, kada korisnici radije primaju informacije na osnovu rukom crtanih planova, perspektiva i veduta nego sa videoprojeksijskim tj. sa aparature koja ume i

isprazno da opseni interesente.

Autor nije koristio jarke boje i kontraste za slovne figure, već je operisao pastelnim nijansama koje su celoj kompoziciji dale isti blagi koloristički intenzitet, to je dodatni razlog što printovi impozantne i u svakom slučaju zanimljive serije *Beatus ille homo qui sedet...* spadaju u kategoriju "hladnih" likovnih tvorevina, uprkos sentimentalno orkestriranog naziva (teme) izložbe.

Svakako, to nije krivica dokazano talentovanog i iskusnog majstora svog zanata, već je to problem u sferi izražajnih sredstava. Jer, u krajnjem smislu, posmatrač likovnih tvorevina ove vrste nije ni spreman niti dužan da apriorno istražuje dirljive konotacije koje autor udeva u svoja dela, odnosno na kojima gradi globalni sinopsis svog specifičnog likovnog serijala. Posmatrač ostaje na poziciji dobronamernog konzumenta prikazanih ostvarenja, sa pravom da ih razvrstava i shvaća onako kako je to u stanju.

Snabdeveni iskustvom hroničara i komentatora likovnih zbivanja u zemlji, uz poznavanje mentaliteta, likovnih orijentacija i upupnih preferencija šire javnosti, skloni smo da i ovog puta pretpostavimo da izložba *Beatus ille...* svoju osobitost i visoke kvalitete gradi prvenstveno na likovnoestetskim aspektima. Izvorne civilizacijske i humanističke konotacije ove selekcije jesu dragoceni zamajac osnovne ideje autora ali, u krajnjem smislu, ipak ostaju u senci kreativnih, dakle pikturalnih predilekcija. Uostalom, to je karakteristika likovnih nastupa velike većine savremenih likovnih umetnika, uključujući i domaće.